

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๖

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้คัดค้านที่ ๑ และที่ ๒ (นางรัตนาภรณ์ ชมภูเลิศ กับพวก) ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ด้วยศาลอาญาได้ส่งคำโต้แย้งของผู้คัดค้านที่ ๑ และที่ ๒ (นางรัตนาภรณ์ ชมภูเลิศ กับพวก) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ม. ๒๖/๒๕๓๕ ผ่านสำนักงานศาลยุติธรรมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง ได้ความดังนี้

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด (กองคดียาเสพติดกรุงเทพเหนือ ๑) เป็นโจทก์ฟ้อง นายประเสริฐ เหล่านารุ่งเรือง นางรัตนาภรณ์ ชมภูเลิศ ผู้ร้องที่ ๑ นายดีหรือดี ผลทอง และนายขงยุทธ อนุจารวัฒน์ รวม ๔ คนเป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ตามลำดับในฐานความผิด สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๕๓๕/๒๕๓๕

ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๕ ต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๒๖/๒๕๓๕ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งรับทรัพย์สินของผู้ร้องที่ ๑ รวม ๗ รายการ ซึ่งได้ถูกอายัดไว้แล้ว โดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๑ มาตรา ๒๒ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอรับทรัพย์สินผู้ร้องที่ ๑ เพิ่มเติม และของนายเทียม อนุจารวัฒน์ สามียของผู้ร้องที่ ๑ ต่อศาลอาญา รวม ๕๖ รายการ เพื่อให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความ

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ฯ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ เนื่องจากได้ตรวจพบและมีหลักฐานเชื่อได้ว่า ทรัพย์สินของนายเทียม ฯ สามีของผู้ร้องที่ ๑ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดของผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งได้ถูกอายัดไว้แล้ว โดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่อาศัยอำนาจ ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ฯ มาตรา ๑๖ (๓)

ผู้ร้องที่ ๑ ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๒ ต่อศาลอาญาคัดค้านคำร้องขอริบทรัพย์สิน ของโจทก์ โดยอ้างว่าไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง และมติในการประชุมและคำสั่งของคณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สินที่ให้อายัดทรัพย์สินขัดกับบทบัญญัติของกฎหมาย กล่าวคือ รัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ซึ่งตรงกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่าในคดีอาญาต้องสันนิษฐาน ไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และวรรคสอง บัญญัติว่า ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ และตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖ บัญญัติว่า ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนกระทำการ โดยสุจริต ผู้ร้องที่ ๑ จึงเห็นว่า ความเห็นและดุลพินิจของเลขาธิการ ป.ป.ส. ตามคำร้องของโจทก์ เป็นการไม่ชอบ

ขณะคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๓๕/๒๕๓๕ อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ได้มีการประกาศ ใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ผู้ร้องที่ ๑ จึงเห็นว่า การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินของผู้ร้องที่ ๑ เพิ่มเติมและของนายเทียม ฯ สามีผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้ว เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคสอง ใช้บังคับไม่ได้ ตามมาตรา ๖ นอกจากนั้น นายสมใจ อนุจารวัฒน์ และนางสาวกันยารัตน์ อนุจารวัฒน์ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเทียม ฯ ผู้ร้องที่ ๒ ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๒ คัดค้านคำร้องขอริบทรัพย์สินของโจทก์ เพราะเหตุขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๓ มาตรา ๔๘ เนื่องจากนายเทียม ฯ ไม่เคยเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่เคยแจ้งคำสั่งการตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สินและให้นายเทียม ฯ แสดงพยานหลักฐาน การได้มาซึ่งทรัพย์สินก่อนที่นายเทียม ฯ จะถึงแก่ความตาย ทรัพย์สินที่นายเทียม ฯ ได้มาและมีอยู่ ไม่เกินฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสุจริต

ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ยื่นคำร้องต่อศาลเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ว่า ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ได้ต่อสู้คดีว่า การยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้กระทำภายหลังที่รัฐธรรมนูญได้ประกาศใช้บังคับแล้ว ผู้ร้อง ที่ ๑ และที่ ๒ จึงขอให้ศาลวินิจฉัยขอกฎหมายและหรือสั่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความเพื่อประโยชน์ของ ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ต่อไป

ศาลอาญาพิจารณาเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ แล้วเห็นว่า คดีนี้ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ยื่นคำร้องคัดค้านมิให้ศาลสั่งวิททรัพย์สินโดยอ้างว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ วรรคท้าย ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และ มาตรา ๓๓ วรรคสอง กรณีจึงเป็นปัญหาว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ วรรคท้าย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ จึงให้รอการพิจารณาคดีนี้ไว้ชั่วคราวและส่งสำนวนไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ต่อไป และสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีหนังสือส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา สรุปว่า ศาลอาญาขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งข้อโต้แย้งของนางรัตนภรณ์ ฯ ผู้คัดค้านที่ ๑ และนายสมใจ ฯ นางสาวกัญยรัตน์ ฯ ผู้คัดค้านที่ ๒ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ม. ๒๖/๒๕๓๕ ซึ่งโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ สำนักงานศาลยุติธรรมได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง จึงส่งความเห็นดังกล่าวมาตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๘ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๖๕ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

LIRT

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของกลุ่มความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น ให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุดและแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอน หรือรับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๓๑ ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ให้ตกเป็นของกองทุนพิจารณาจากคำร้องของโจทก์และข้อต่อสู้ของผู้คัดค้านที่ ๑ และที่ ๒ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียงว่าการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่เท่านั้น เนื่องจากมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของคำสั่งศาลที่สั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ทำให้ทรัพย์สินเหล่านั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๓๑ ดังกล่าวจะนำไปใช้ก็ต่อเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแล้วเท่านั้น บทบัญญัติมาตรา ๓๑ ดังกล่าว จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง จึงไม่รับวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

สำหรับประเด็นที่ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๒๗/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ว่า มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ซ้ำอีก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ มิได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ